

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 9. 2021, sp. zn. 8 Tdo 970/2021, ECLI:CZ:NS:2021:8.TDO.970.2021.1

Číslo: 54/2021

Právní věta:

Ukládá-li soud trest propadnutí věci podle § 70 tr. zákoníku ve vztahu k více věcem, je třeba, aby u každé z nich byly splněny zákonem stanovené podmínky pro uložení tohoto druhu trestu.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 29.09.2021

Spisová značka: 8 Tdo 970/2021

Číslo rozhodnutí: 54

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Propadnutí věci

Předpisy: § 70 tr. zákoníku

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání obviněného L. Š. zrušil usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 1. 2020, sp. zn. 2 To 72/2019, a to v části, v níž podle § 256 tr. ř. bylo ve výroku o trestu zamítnuto odvolání obviněného proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 5. 12. 2018, sp. zn. 56 T 6/2017, a v tomto rozsahu zrušil též výrok o trestu z rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 5. 12. 2018, sp. zn. 56 T 6/2017, a podle § 265m odst. 1 tr. ř. znovu rozhodl o uložení trestu obviněnému.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 5. 12. 2018, sp. zn. 56 T 6/2017, byl obviněný L. Š. pod bodem III. výroku o vině uznán vinným zločinem přijetí úplatku podle § 331 odst. 1 alinea 1, odst. 4 písm. b) tr. zákoníku, jehož se podle popsanych skutkových zjištění dopustil skutkem popsáním ve zmíněném výroku o vině.

2. Za tento zločin byl obviněný L. Š. podle § 331 odst. 4 tr. zákoníku odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 6 a 1/2 roku, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou. Podle § 67 odst. 1 tr. zákoníku a § 68 odst. 1, 2 tr. zákoníku mu byl uložen peněžitý trest ve výměře 365 000 Kč, vyměřený jako 365 denních sazeb po 1 000 Kč, a pro případ, že

by ve stanovené lhůtě nebyl tento trest vykonán, mu byl podle § 69 odst. 1 tr. zákoníku stanoven náhradní trest odnětí svobody v trvání 1 roku. Podle § 70 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku (ve znění účinném do 31. 5. 2015) mu byl uložen i trest propadnutí věci, a to částky 86 862 Kč uložené na bankovním účtu č. XY vedeném u České spořitelny, a. s., částky 133 200 Kč uložené na bankovním účtu č. XY vedeném u Raiffeisen stavební spořitelny, a. s., a částek 165 000 Kč a 645 EUR zajištěných při domovní prohlídce u obviněného. Podle § 73 odst. 1 tr. zákoníku mu byl uložen též trest zákazu činnosti spočívající v zákazu zaměstnání ve služebním poměru příslušníka Celní správy České republiky na dobu 10 let.

3. Vrchní soud v Praze jako soud odvolací usnesením ze dne 30. 1. 2020, sp. zn. 2 To 72/2019, zamítl odvolání podaná proti uvedenému rozsudku soudu prvního stupně obviněným L. Š. a státním zástupcem v neprospěch obviněného podle § 256 tr. ř. jako nedůvodná.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Obviněný L. Š. podal proti citovanému usnesení odvolacího soudu dovolání kromě jiného vůči výroku o trestu. U trestu propadnutí věci týkajícího se částek 86 862 Kč a 133 200 Kč uložených na účtech obviněného poukázal na jeho nesprávnost i nemožnost jej vykonat, neboť zajištění peněžních prostředků na obou těchto účtech bylo usnesením policejního orgánu ze dne 17. 7. 2013, sp. zn. OKFK-219-898/TČ-2011-251201, zrušeno, protože důvody zajištění pominuly, když nebylo prokázáno, že by tyto zajištěné finanční prostředky pocházely z trestné činnosti. Naopak obviněný doložil jejich legální původ výpisy z účtů a výsledky dědického řízení. Výroky soudů o propadnutí věci tak postrádají uvedení toho, na základě jakých důvodů bez splnění zákonných podmínek.

5. Státní zástupce působící u Nejvyššího státního zastupitelství uvedl k dovolání obviněného v písemném vyjádření, že pokud jde o námitky obviněného směřující proti výroku o trestu propadnutí věci, bude na Nejvyšším soudu, aby zvážil, zda dopadají na důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť podle obsahu dovolání lze spíše dovodit, že nejsou způsobilé naplnit uplatněný dovolací důvod. Pro případ, že Nejvyšší soud dospěje k odlišnému závěru, ponechal na něm, jaký závěr na jejich základě vyvodí.

III.

Přípustnost dovolání

6. Nejvyšší soud jako soud dovolací shledal, že dovolání je přípustné, bylo podáno oprávněnou osobou, v zákonné lhůtě a na místě, kde lze toto podání učinit.

7. Dovolání lze podrobit věcnému přezkumu pouze v případě, že bylo uplatněno v souladu s označenými dovolacími důvody podle § 265b odst. 1 tr. ř. a Nejvyšší soud je těmito důvody vázán (viz § 265i odst. 3 tr. ř.). Rozhodnutí Nejvyššího soudu vychází z důvodů uvedených v dovolání, a nikoliv jen z toho, jaký důvod obviněný formálně označil.

IV.

Důvodnost dovolání

8. Nejvyšší soud poté, co se vypořádal s dovolacími námitkami obviněného, jež směřovaly proti výroku o vině, zabýval se důvodností jeho dovolání ve vztahu k výroku o trestu.

9. Obviněný napadl výrok o trestu i pro jeho neúplnost s odkazem na důvod podle § 265b odst. 1 písm. k) tr. ř., avšak neuvedl, proč by měl být tento důvod naplněn. Použitou argumentací směřující jeho prostřednictvím proti uloženému trestu propadnutí věci se dostává zcela mimo smysl a účel

tohoto dovolacího důvodu. V obsahu dovolání chybějící výrok ani jeho případnou neúplnost neuvádí, ani na ně nepoukazuje, ale zdůraznil nesprávnost rozhodnutí o propadnutí částky 86 862 Kč uložené na účtu č. XY u České spořitelny a částky 133 200 Kč uložené na účtu č. XY u Raiffeisen stavební spořitelny, protože tyto finanční prostředky nepocházejí z trestné činnosti, což dosvědčuje i usnesení policejního orgánu ze dne 17. 7. 2013, sp. zn. OKFK-219-898/TČ-2011-251201, jímž bylo rozhodnuto o zrušení zajištění těchto peněžních prostředků právě proto, že nepocházejí z trestné činnosti. Tyto výhrady, na které nedopadá dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. k) tr. ř., odpovídají důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., protože obviněný brojil proti tomu, že mu byl trest propadnutí věci uložen, ač ukládán být v této části nemohl. Byl tedy podle něj uložen v rozporu se zákonnými podmínkami stanovenými v § 70 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku (ve znění účinném do 31. 5. 2015). Nejvyšší soud, v této části dovolání shledal, že koresponduje se zákonem stanoveným důvodem dovolání, a dospěl k závěru, že dovolání směřující proti výroku o trestu propadnutí věci je důvodné, a to z následujících důvodů.

10. Soud prvního stupně v rozsudku konstatoval, že uvedený trest uložil obviněnému podle § 70 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku (ve znění účinném do 31. 5. 2015). Nevysvětlil však důvody, které jej k tomu vedly, ani to, zda pro něj jsou u všech finančních částek, jichž se týkal, splněny zákonem stanovené podmínky. Proto je třeba doplnit, že uvedené ustanovení odpovídalo znění účinnému v době spáchání činu, tj. od 1. 1. 2010 do 31. 5. 2015 podle něhož platilo, že soud může uložit trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty, a) které bylo užito k spáchání trestného činu, b) která byla k spáchání trestného činu určena, c) kterou pachatel získal trestným činem nebo jako odměnu za něj, nebo d) kterou pachatel, byť jen zčásti, nabyl za věc nebo jinou majetkovou hodnotu uvedenou pod písmenem c), pokud hodnota věci nebo jiné majetkové hodnoty uvedené pod písmenem c) není ve vztahu k hodnotě nabyté věci nebo jiné majetkové hodnoty zanedbatelná. Trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty může soud uložit, jen jde-li o věc nebo jinou majetkovou hodnotu náležející pachateli.

11. V době, kdy rozhodoval soud prvního stupně dne 5. 12. 2018, tj. za účinnosti zákona č. 55/2017 Sb., již byl § 70 tr. zákoníku změněn tak, že soud uloží trest propadnutí věci, kterou pachatel získal trestným činem nebo jako odměnu za něj. Soud může uložit trest propadnutí věci, a) které bylo užito ke spáchání trestného činu nebo která byla k spáchání trestného činu určena, nebo b) kterou pachatel, byť jen zčásti, nabyl za věc uvedenou v § 70 odst. 1 tr. zákoníku, pokud hodnota této věci není ve vztahu k hodnotě nabyté věci zanedbatelná.

12. Při zvážení podmínek stanovených v § 2 odst. 1 tr. zákoníku, podle něhož se trestnost činu posuzuje podle zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán; podle pozdějšího zákona se posuzuje jen tehdy, jestliže to je pro pachatele příznivější, je třeba zmínit, že v případě obou výše citovaných novel se změna netýkala otázky viny, ale v tomto případě trestu propadnutí věci. Proto je třeba brát do úvahy i § 3 odst. 1 tr. zákoníku, podle něhož lze uložit vždy pouze takový druh trestu, který dovoluje uložit zákon účinný v době, kdy se o trestném činu rozhoduje, což je výjimkou z § 2 odst. 1 tr. zákoníku a ze zásady, že se dřívějšího zákona užije jako celku. Postup podle § 3 odst. 1 tr. zákoníku má za účel přizpůsobit trest ukládaný sice za účinnosti nového trestního zákona, ale podle předpisů dříve účinných, novému systému trestů (srov. rozhodnutí č. 19/1962 Sb. rozh. tr.). Soudy při posuzování rozhodných okolností musí mít na zřeteli i podmínky, jež vymezil Evropský soud pro lidská práva ve svém rozsudku ze dne 18. 2. 2020 ve věci Jidic proti Rumunsku, stížnost č. 45776/16, podle něhož vnitrostátní soudy musí komplexně posoudit konkrétní okolnosti skutku, které jsou významné pro určení jeho závažnosti, a tím případné ne/aplikovatelnosti toho či onoho druhu trestu, jehož uložení příslušný zákon obecně umožňuje. Příznivost zákona nelze zkoumat jen v obecné rovině, například porovnáním trestních sankcí, jejichž uložení zákon účinný v době spáchání a zákon nový umožňují (viz též rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 17. 9. 2009 ve věci Scoppola proti Itálii, stížnost č. 10249/03).

13. Pro posuzovanou věc je ve smyslu obviněným uvedených námitek rozhodné, že v obou srovnávaných zákonech se uvedený trest vztahoval k věci, „kterou pachatel získal trestným činem, nebo jako odměnu za něj“. Podle znění zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán, tj. podle § 70 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku, ve znění účinném do 31. 5. 2015, nebyla soudu uložena povinnost trest propadnutí věci ukládat, ale bylo mu ponecháno na úvaze, zda uvedený druh trestu v daných souvislostech pachateli vyměří (viz dikci „soud může uložit“). Pozdější právní úprava však tuto fakultativnost v souvislosti s věcí, kterou pachatel získal trestným činem [případně s dalšími alternativami uvedeným pod písm. a) až c)], zpřísnil. Toto zpřísnění se projevilo i v následných změnách, protože na základě zákona č. 287/2018 Sb., účinného od 1. 2. 2019, ustanovení § 70 odst. 1 tr. zákoníku zní tak, že „Soud uloží trest propadnutí věci, která je bezprostředním výnosem z trestné činnosti“. Podle § 70 odst. 2 tr. zákoníku platí, že „Soud může uložit trest propadnutí věci, a) která je nástrojem trestné činnosti, nebo b) která je zprostředkovaným výnosem z trestné činnosti, pokud hodnota věci tvořící bezprostřední výnos z trestné činnosti není ve vztahu k hodnotě věci tvořící zprostředkovaný výnos z trestné činnosti zanedbatelná“.

14. Při dodržení uvedených zásad však soud prvního stupně pochybil, když nezkoumal, zda pro to, aby obviněnému uložil trest propadnutí věci, byly splněny všechny zákonem stanovené podmínky. Zejména nezkoumal v potřebné míře na základě důkazy podložených skutečností, zda se mohl uvedený trest vztahovat na všechny věci a finanční prostředky, tzn. zda byla pro jeho uložení splněna podmínka, že je obviněný získal posuzovaným trestným činem. Je-li ukládán trest propadnutí věci podle § 70 tr. zákoníku u více věcí (byť téhož druhu), je třeba u každé jednotlivé věci zkoumat, zda splňuje podmínky pro uložení tohoto druhu trestu, neboť u každé jednotlivé věci je soud povinen se zabývat tím, zda jde o věc získanou trestným činem nebo jako odměna za něj, eventuálně o bezprostřední výnos z trestné činnosti (případně další alternativy trestním zákoníkem stanovené pro jeho uložení), neboť každá z věcí může mít jiný původ, mohla být získána za jiných okolností, podle nichž je třeba s ohledem na výsledky provedeného dokazování posuzovat, zda odpovídají zákonem stanoveným hlediskům.

15. V posuzované věci soudy tuto povinnost nerespektovaly a uvedená kritéria pro použití § 70 odst. 1 tr. zákoníku na všechny finanční prostředky, o jejichž propadnutí rozhodly, nezkoumaly s ohledem na výsledky provedeného dokazování. Proto nezjistily, že u některých uvedených částek nebyla splněna zákonná kritéria pro uložení trestu propadnutí věci.

16. Nejvyšší soud s ohledem na tyto skutečnosti, které soudy při ukládání trestu propadnutí věci pominuly, podle obsahu spisu, když doplnil sám dokazování o protokol o domovní prohlídce, shledal, že závěr, že jde o věc pocházející z trestné činnosti, je možné učinit pouze u částek 165 000 Kč a 645 EUR. U nich z provedených důkazů vyplynulo, že tyto finanční prostředky byly zajištěny při domovní prohlídce provedené dne 7. 5. 2013 jako neodkladný a neopakovatelný úkon podle § 158 odst. 3 písm. i) tr. ř. v místě trvalého bydliště obviněného v XY. Podle protokolu o této prohlídce byla částka 45 000 Kč (8krát 2000, 29krát 1000 Kč) nalezena v ložnici v šatní skříni, náprsní kapse zimní bundy, částka 120 000 Kč (18krát 2000, 84krát 1000 Kč), dále byla nalezena částka 120 000 Kč v mincích, a to v obývacím pokoji, v rohové skříni mezi šaty v igelitových sáčkách. Částka 645 EUR se nacházela v obývacím pokoji v komodě v černé peněžence. S ohledem na tyto okolnosti nálezu i charakter uložení a počet bankovek lze důvodně shledat, že jde o prostředky pocházející z trestné činnosti obviněného, konkrétně z úplatků přijatých od obviněného J. Š., protože pro takový závěr svědčí jak jejich množství, tak i to, že byly obviněným skryty a nebyly např. vloženy na domácí účet vedený u České pojišťovny.

17. Podle Nejvyšším soudem doplněného dokazování bylo zprávou Vrchního státního zastupitelství v Praze, odboru závažné hospodářské a finanční kriminality, ze dne 28. 7. 2021 zjištěno, že tyto finanční prostředky byly rozhodnutím státního zástupce Vrchního státního zastupitelství v Praze ze dne 24. 4. 2017, sp. zn. 7 VZV 18/2013-2234, v návaznosti na usnesení Vrchního soudu v Praze ze

dne 19. 10. 2017, sp. zn. 7 To 70/2017 (právní moc dne 19. 10. 2017), zajištěny podle § 77b odst. 3 tr. ř. ve spojení s § 79a odst. 1 tr. ř., ve znění zákona č. 55/2017 Sb., jako výnos z trestné činnosti a jsou stále uloženy na bankovních účtech, a to částka 165 000 Kč na depozitním korunovém účtu Policie České republiky, Správy logistického zařízení č. XY, a částka 645 EUR na eurovém účtu policie č. XY.

18. Z uvedeného je dostatečně zřejmé, že okolnosti, za kterých byly posuzované finanční prostředky nalezeny, jakož i způsob jejich uložení svědčí o tom, že šlo o věci pocházející z trestné činnosti obviněného, a jsou proto jejím výnosem, v této věci pocházejí z úplatků, jež obviněný L. Š. přijímal. Tím byly splněny zákonné předpoklady podle § 70 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku (ve znění účinném do 31. 5. 2015) a byla dodržena i podmínka, že tyto věci existovaly v době vyhlášení rozsudku a byly pro účely propadnutí trestu dosažitelné (srov. přiměřeně rozhodnutí č. 60/1956 Sb. rozh. tr.). V této části Nejvyšší soud ohledně uvedených finančních prostředků neshledal žádné vady.

19. Odlišná zjištění však učinil Nejvyšší soud u částek 86 862 Kč na účtu č. XY u České spořitelny a 133 200 Kč na účtu č. XY u Raiffeisen stavební spořitelny, neboť nezjistil vztah těchto finančních prostředků k trestné činnosti spáchané obviněným L. Š. Nejvyšší soud provedl důkaz výpisy z uvedených účtů, a z jejich obsahu zjistil podle pohybů na účtu č. XY u České spořitelny, že finanční prostředky na něm jsou tvořeny převážně mzdou obviněnému poskytovanou jeho zaměstnavatelem a transakce na něm činěné jsou převážně výběry pro zcela obvyklé domácí záležitosti. Nešlo tedy o žádné podezřelé pohyby (které by pocházely z úplatků). Pokud jde o účet č. XY u Raiffeisen stavební spořitelny, byl založený dne 3. 6. 2010 (tedy v době před počátkem páčání trestné činnosti) na základě smlouvy o stavebním spoření a o zřízení vkladového účtu, u něhož byl jen jednorázový vklad ve výši 120 000 Kč dne 8. 6. 2010, a ke dni 1. 1. 2013 na něm byla částka 131 780 Kč. Na základě těchto skutečností je zjevné, že jde o částky, které nemají žádný vztah k trestné činnosti obviněného, neboť druhý zmíněný účet souvisí se stavebním spořením, na nějž neplynuly žádné prostředky, které by bylo možné označit za výnos z trestné činnosti, a obdobný závěr svědčí i pro účet u České spořitelny, na němž peněžní prostředky neplynuly z trestné činnosti obviněnému kladené za vinu. Je třeba v souladu s dovoláním obviněného též poznamenat, že obdobný závěr učinil ohledně obou zmiňovaných účtů i policejní orgán v přípravném řízení, a proto na základě stejných poznatků o původu těchto peněžených prostředků rozhodl usnesením ze dne 17. 7. 2013 pod sp. zn. OKFK-219-898/TC-2011-251201 tak, že podle § 79a odst. 3 tr. ř. s předchozím souhlasem státního zástupce Vrchního státního zastupitelství v Praze zrušil jejich zajištění, neboť k tomu, aby byly zajištěny, pominuly důvody. Tento postup odůvodnil tím, že peníze na těchto účtech aktuálně se nacházející nepocházejí z trestné činnosti.

20. Na základě popsaných okolností Nejvyšší soud dospěl k závěru, že výrok o trestu propadnutí věci podle § 70 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku (ve znění účinném do 31. 5. 2015), jenž byl obviněnému L. Š. shora popsaným způsobem uložen, ohledně finančních prostředků odpovídajících částce 86 862 Kč uložené na účtu č. XY u České spořitelny a částce 133 200 Kč na účtu č. XY u Raiffeisen stavební spořitelny, nesplňuje zákonem předepsané podmínky, neboť tyto peníze nebyly získány trestným činem, a tudíž se jich trest propadnutí věci nemůže týkat.

21. Z tohoto důvodu bylo na Nejvyšším soudu, když shledal tuto vadu jen u části týkající se jednoho druhu trestu, a to u propadnutí věci [§ 70 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku, ve znění účinném do 31. 5. 2015], aby zjištěný nedostatek napravil.

22. Nejvyšší soud z důvodů výše uvedených změnil výrok o trestu propadnutí věci a upravil ho tak, že na rozdíl od soudu prvního stupně do výroku o tomto trestu podle § 70 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku (ve znění účinném do 31. 5. 2015) nezahrnul částky 86 862 Kč a 133 200 Kč, u kterých neshledal podmínky pro jejich propadnutí z důvodů shora rozvedených. Trest propadnutí proto vyslovil pouze u peněžních prostředků, které splňovaly podmínky pro uložení trestu propadnutí věci, a to u částek

165 000 Kč a 645 EUR, u nichž bylo prokázáno, že náležejí obviněnému L. Š. (§ 70 odst. 2 tr. zákoníku ve znění účinném v době spáchání činu; viz též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2016, sp. zn. [7 Tdo 341/2016](#)), byly nalezeny při domovní prohlídce v trvalém bydlišti obviněného a v jím užívaných věcech (zimní bunda uložená ve skříni), pocházely z trestného činu podle § 331 tr. zákoníku (byly přímým výnosem z přijatých úplatků), a obviněný je tedy tímto trestným činem získal. V době rozhodnutí Nejvyššího soudu byly tyto peníze orgány činnými v trestním řízení zajištěny a jsou uloženy na shora uvedených účtech Policie České republiky, což splňuje podmínku spočívající v tom, že věc, která se má prohlásit za propadlou, musí v době vyhlášení rozsudku existovat a být dosažitelná.